

יו"ר ע"י מכון 'אוצרות קאמארנא' שע"י מרכז מוסדות קאמארנא • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • בית שמש

אבני איזר

פנינים על סדר הפרשה
מתוך אוצר ספרי רבותינו

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל (א, א).
איתא (ספרי פרשתן פסקא א'), אמר רבי טרפון העבודה
אם יש בדור הזה מי שיכול לקבל תוכחה, ע"כ. נמצא לפי זה
שאין רשאי להמליך את בני ישראל הקדושים להיות אכזרי
בדיבור ולקלל להם ח"ו, אלא צריך להיות רך בדיבור ולברכם
בברכות ונחמות, וזו יכול להיות שיקבל ממך איזה מוסר ג"כ.
בפרט בימים הללו, שהתגברות הקליפות הוא עד אין חקר,
והם דחופים ביסורים ובפרנסה, לזה דייקא אין המליך רשאי
להוכיח לישראל הקדושים אלא במעט מוסר ובתורה יהיו כל
דבריך ברכות ונחמות בלב אמת, אבל אם אין להמליך שכל
ודעת לכל זה מוטב שלא יהיה דורשין לפני ישראל הקדושים,
כדאיתא (זוה"ק ח"ב דף כ' ע"ב) דבר אחר 'ומשה היה רועה'
(שמות ג, א) אמר ר' יוסי תדע לך שכל זמן שהרועה חכם
לנהל את צאנו, הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים, אם הרועה
שוטה עליו נאמר (משלי כט, כ) 'תקוה לכסיל ממנו', ע"כ.
(זקן ביתו פ"א מ"ח אופן א)

כעבר הירדן בארץ מואב הוֹאֵל מֹשֶׁה בָּאֵר את התורה הזאת
לאמר (א, ה).

הנה הלשון הלו מורה לדרוש עליו, כי היה די לסמוך על
דיבור הקדום באותו פרשה, שנאמר (לעיל פסוק ג) 'ויהי
בארבעים שנה בעשתי עשר חודש באחד לחודש דבר משה
אל בני ישראל ככל אשר צוה אתו אלהים'.

והנראה לומר ע"פ אשר שמעתי אחד קדוש מדבר, הוא
הרב הגדול מו"ה שמעון אשכנזי מדאברמיל, פירש על מה
שנאמר בפייט 'לגולה עמוקות בדין' היינו כשהקב"ה רואה
ח"ו שדינים מתגברים על ישראל, מתחיל לגלות עמוקות
רויז דאורייתא והדינים מתבטלים, ואמר אחי הרב הקדוש מורי
ורבי הרב רבי צבי מזידיטשוב, עה"פ (להלן ד, מג) 'גולן בבשן
למשני', כולמר אם רואה הקב"ה שהשטן מתחיל לנשות,
כלומר להשכיח, זכותן של ישראל, ויהיה פירוש 'למשני' כמו
'נשני' אלהים את כל עמלי' (בראשית מא, נא) אשר שם זה
גזור משם, אזי הקב"ה ברוב רחמיו מגלה נון שיערי בינה,
דהוא ר"ת 'בשן', ואזי הדינים נמתקים.

והנה הבנתי מדברי קדשו של אחי הנ"ל, שדוק ע"י פנימיות
התורה נמתקים הדינים, ואנכי לא כן עמדתי, רק כשיתחדש
איזה דבר בגמרא ופוסקים ג"כ הדינים נמתקים, והיינו מטעמא
דידוע (זוה"ק ח"א דף מח ע"א) אורייתא מגבורה עלאה קא
נפקי, והיינו מבינה, ושם דינים נמתקים בשרשם. והנה כשאדם
מחדש איזה דבר הוא בחינת בינה, שהבין עכשיו דבר שלא
היה מבין מקודם, ונמתקים ע"י דינים מישראל, ועוד הקב"ה
חדי בפלפולא, ובשעת חדוה אין דין לישראל, כן נראה לי
בכוונת אותו צדיק נ"ע.

לזה משה רבינו ע"ה, כשרצה להתחיל להוכיח את ישראל,
היה מתירא שמא יעורר איזה דין על ישראל, בהזכיר מה שעשו
כל הארבעים שנה כמה פעמים הפך רצונו, ולזה התחיל לבאר
להם התורה, כולמר וחדש דבר שלא שמעו עדיין.
(זכרון דברים)

אוצר החיים

אוצרות הפרשה במשנת רבנו"ק
מבוארים בשפה השווה לכל נפש

שהיא בדרך מקרה, כי אין אנו רואים לעת עתה בעינינו
ניסים נגלים כמו ביציאת מצרים שידור המערכות, אלא
העולם מתנהג על פי הטבע, ואם לפעמים הצדיקים
משנים הטבע, הוא לפעמים.

אבל באמת אל תהרהר, ותדע שאפילו בגלות המר
הזה הקב"ה משגיח בנו והכל בגזירתו ובהשגחתו וברצונו
מסתיר פניו מאתנו להטיבנו באחריתו והוא מנהיג הטבע
ושם המלך מנהיג טבעת המלך.

ומה שאנו רואין הסתרת פנים הוא מדת 'ארך'
שהקב"ה מאריך אפו לרשעים ונותן להם שלוח בעוה"ז
להאבידם ולהשמידם לעוה"ב ומייסר אותנו כאב את
בנו להטיב ולהרבות אותנו.

ועל ידי צער הגלות אנו מבררין הנצוצין קדישין סוד
'לשארת נחלתו' שארית ישראל נצוצין הנדחקין, ומייסר
אותנו כאב כדי לברר כל חלקי נפשנו להרבות ולהטיב

לנו ואין זה חלילה בדרך מקרה
אלא הכל בהשגחה אותנו להרבות
ולהטיב. נמצא סוד פסוק זה מורה
לנו שהוא קדמון והוא ראשון והוא
אחרון והוא נותן מחיה לכל חן
את הכל ומטיב לכל והכל ברצונו
ובהשגחה ארך אפים ורב חסד
ברוך הוא וברוך שמו חי וקיים לעד
ולעולמי עולמים עליו אין להרהר
אלא לקבל כל היסורין בשמחה,
כי הכל בהשגחתו וברצונו טוב
ומטיב לכל חנון וחונן לעדתו, חי
וקיים נורא מרום וקדוש.

עוד כתב בהיכל הברכה (פר')

תצוה) וז"ל: והוא ממש בחינת 'משיח' אשר ישיג
בתכלית 'יחידה' ו'כתור' בחינות 'אין' דאצילות.

ודע בגלות המר הזה הוא המבחוץ הגדול והנסיגות
הרבות, הכל לזכות שער החמשים חירות ו'אין', כתר
עליון שלימו דחמשים שערי בינה כידוע, ושם תכלית
ידיעת הבורא, ויתבטל הבחירה בביטול הרע. ועיקר
שלימות לבוא לבחינת חירות ו'אין', אמונה שלימה
אמונה פשוטה בלתי חכמות והשכלות כי ממש אור אין
סוף אלופו של עולם הוא בכל תנועה ותנועה קטנה או
גדולה, ואין שום דבר קטן וגדול שיבוא לפני אדם הן
בראיה והן בשמיעה שיהיה במקרה חלילה אלא הכל
מושגח באור אין סוף בהשגחה פרטיות ופרטי פרטיות
והכל בגזירות עירן פתגמן הגזיר כל בחכמה ובתבונה
ובדעת.

הקשר בין אב לבנו הוא קשר עמוק עד מאוד, אי
אפשר לתאר את עוצם האהבה השורר ביניהם.

בדרך כלל אין אהבה זו מתגלית בעליל, אבל כאשר
האב או הבן נקלעים לשעת סכנה - באותה שעה מתגלה
גודל המסירות נפש שהאב מוכן לתת כל אשר לו בעד
נפש בנו, גם באם כעס קודם לכן על בנו מחמת מעשיו
החיצוניים, אבל כעת מסתלק הכל לצדיק ומתגלה
פנימיות הקשר והאהבה אשר אין שום דבר בעולם
שיוכל לכבות את האהבה ביניהם.

אנו מצפים לגאולתנו השלימה, בה יתגלה נקודת
'יחידה' הפנימית ביותר שבנשמתנו הקדושה, שזהו
הקשר העמוק והפנימי ביותר שלמעלה מתפיסה והשגת
השכל. אך כדי לגלות ולברר את הנקודה הזאת צריך
לעבור בירור אחר בירור בגלות, ובמשך אלפי הדורות
מתברר ומתגלה איך שגם לאחר רדיפות וגזירות והריגות
רח"ל בכל זאת נשארים ישראל חבוקים ודבוקים
בבוראם, ודייקא אז בעומק הגלות
מתברר ומתגלה עומק הגאולה
שהיא נקודת ה'יחידה' שעל ידה
מתדבק איש ישראל בביטול
מוחלט בעצם עצמותו ית'.

בשנות הגלות החשוכות,
כאשר איש ישראל מחזק עצמו
שוב ושוב בעומק הדאגות
והטרדות, הנסיגות והנפילות,
ומוסיף להתבטל בפני ה' ולהגיע
אל ה'אין', ולהאמין ולהאיר את
עצמו באמונה טהורה בהיותו
בגיא צלמות במצבים החשוכים
והקשים, באותה רגעים כשהוא

נאבק עם ההסתר הכבד הוא יוצר את הגאולה, כי אין
הגאולה יכולה לבוא אלא מתוך עומק הגלות.

כמו כן מצד שני - "אם יהיה נדחק בקצה השמים
משם יקבצך ה' אליך ומשם יקחך" (דברים ל, ד). גם
כאשר בני ישראל אינם נוהגים כשורה ונופלים מפעם
לפעם, בכל זאת מתגלה שאהבתו העצומה של הקב"ה
לישראל אינה תלויה בדבר אלא היא אהבה עצמית. גילוי
זה מתגלה בשפל המצב בעמק הבכא - בהיותנו ב'קצה
השמים', ודייקא 'משם יקבצך' אל הגאולה השלימה.

דברים אלו מפורשים בכתביו של רביה"ק
מקאמארנא זי"ע, וכמו שכתב בהיכל הברכה (פר'
בראשית) וז"ל: כי אנו רואין בגלות המר הזה חלילה
שעזב אותנו הקב"ה בין האומות ורומסין אותנו ולוקחין
כל אשר בידנו, אל תאמר כן, חלילה וחלילה לומר

וְהָיוּ עֵינֵי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים [ד'] על דביקותם של רבוה"ק מקאמארנא ז"ע בארץ הקודש

קלוזי דחסידי קאמארנא בצפת

הקשר של רבוה"ק מקאמארנא אל ארץ הקודש הגיע לשיאו בימי רביה"ק הדמשק אליעזר ז"ע, שבימיו הוקם קלוזי מיוחד עבור חסידי קאמארנא בעיר הקודש צפת ת"ו.

על נסיבות הקמת הקלוזי ועל הפעילות ששקקה בו חיים אנו למדים מתוך צרור מכתבים הנמצאים בספרים "שלשלת קאמארנא" ו"היכל קאמארנא", ומהם ניתן ללמוד הרבה פרטים על תהלוכות החיים בקלוזי, ואי"ה עוד חזון למועד להרחיב בזה, וכאן נציין רק ראשי פרקים.

קנין הקלוזי

קלוזי זה היה בתחילה בחזקת הרב החסיד רבי ישראל זאלץ ז"ל - מחסידי קאמארנא שבצפת - שהשקיע הון רב בשיפוץ בית המדרש ועזרת הנשים.

באחד מביקוריו בקאמארנא [בחורף שנת תרנ"ו] הוא הציע לרביה"ק הדמשק אליעזר ז"ע לרכוש את בית המדרש, ולהקים בו קלוזי עבור חסידי קאמארנא שבצפת. רביה"ק הדמשק אליעזר ז"ע נענה בחיוב להצעה זו, ורבי ישראל החל לפעול למען העברת הבעלות החוקית של שמו של רביה"ק ז"ע.

בימי ספירת העומר של שנת תרנ"ו נגמרו הקנינים, וכאשר הגיעה לקאמארנא הבשורה הטובה על רכישת בית המדרש, כתב רביה"ק הדמשק אליעזר ז"ע מכתב נרגש למתפללי הקלוזי, בו הוא מורה להם לחוג את שמחת חנוכת הבית בחג השבועות, ולעשות משתה ושמחה על חשבוננו, והרי קטעים מן המכתב:

"אחרי אשר ראה ראיתי, כי שמא א-ל תפילתי, ומילא את בקשתי. וחבלים הנפיל לי בנעימים, במקום זה שער השמים, נגד בנין בית עולמים. והרבה עלי ידידים ידידים, רבנים ואנשי מעשה וחסידים, והשתדלו לשלוח לי הקנין חתום בעדים. אמרתי אבואה שעריכם בתודה, ובתשואות חן חן לקדושי העדה, הנקובים וחתומים עלי צור התעודה. אשר השגתי ורבת שבעה לה נפשי, שמחה וגיל ומעי מעי ישישו, בהביא וכראותי מגילת הקנין אשר אלי הגישו, על ידי זה האיש משה (ראה להלן), גדול המעשה, וכל העומדים לימין משה. ומח"ל לקדש העלוני, להסתפח בנחלת ה' ספחוני, וברכת מזל טוב ברכוני" וכו'.

"והתעלסו יחדיו כולכם שמה בדגלו עלי אהבה, וחיננו במזמור שיר חנוכת הבית בחג הביכורים הבא עלינו לטובה, ועל הוצאותי עשו משתה ועלו להשיבה. ולרצון לפני ה' העליון, אותי ואת בניי בברכת 'מי שבידך לברכוני, בכל שבתות וימים טובים בעלות התורה. ואם שמוע אשמע את הגותכם בתורה, ואור

תורתכם אלי מרחוק האירה, אזי מוכן הנני להיות לכם למשען בכל עת ועונה, במשען כסף, כאשר יעזרני הא-ל הטוב, והתפללו שמה בכל יום ויום בוקר וערב בציבור, והשי"ת יקבל תפילתכם" עכ"ל.

קנין מקומות בקלוזי

מגודל החביבות לקלוזי זה, רכשו בני רביה"ק הדמשק אליעזר ז"ע מקומות ישיבה בקלוזי, עבורם ועבור בני ביתם, וכפי שכותב הרה"ק רבי פנחס נתן מרודיק ז"ע:

"הנני בזה שימחול כבודו לשלוח קנין עבורי מביהמ"ד של אאמו"ר הקדוש שליט"א באה"ק צפת תובב"א, במקום מערבית דרומית עבורי, ושל אדאמו"ר שליט"א דרומית מזרחית, וגם קנין מעזרת נשים עבור זוגתי תחי', והשמות שלי יהיה נכתב כך, פינחס נתן בו חנה שרה לישועה ולהצלחה, שם זוגתי תחי' פרומיט בת יוכבד רבקה לישועה בקרוב בבנים זש"ק".

מסירות נפש עבור בני א"י

למעשה, קנין הקלוזי היה בתקופה קשה מאוד בחצר הקודש קאמארנא, שכן בשנת תרנ"ה פרצה שריפה גדולה שכיילתה כליל את בתי רביה"ק הדמשק אליעזר ז"ע וצאצאיו, והם היו עסוקים עד למעלה ראש בגיוס כספים למען שיקום חצר הקודש, ואף על פי כן מסרו נפשם למען שליחת מעות להחזקת עניי ארץ הקודש, ולמען קנין בית המדרש בצפת.

וכפי שכותב הרב החסיד רבי ישראל זאלץ לידידו הרב משה חרג:

"ממילא דחקות אדמו"ר כעת מחמת השריפה הוא עד למאוד, ולעת עתה אין לו לשלוח הצעטיל [היינו מעות לבני א"י שהיו רשומים ב'צעטיל' - רשימה של מתפללי הקלוזי], אך מקוה בחפשו אחר הלואה גם על זה, לשלוח בכל יכלתו ולא לגרוע משום אדם".

ובמכתב אחר הוא מפרט:

"ומה שכותב מע"כ שאקח במזומן כל הסך המגיע עבור הקלוזי, בן הרה"צ שליט"א מוהר"ר מנחם מאניש נ"י - לימים, אדמו"ר מקאמארנא בפעלשטין ז"ע] הבטיח לי שבעת קיחת הרה"צ ההלואה מסך עשרת אלפים רובל כסף שהוא לזה לבנין ביתו בכאן, יתן לי גם כן מהם בעזהש"י במזומן סך ששה מאות ר"כ".

קנין ספרים

רביה"ק הדמשק אליעזר ז"ע גם שלח מעות עבור קנין ותיקון ספרים לבית המדרש, כפי שכותב הרב החסיד רבי ישראל זאלץ לידידו הרב יוסף צבי גייגר ז"ל:

"אודיעך שהוטב מאוד בעיני הרה"צ הסיום הש"ס שרצפת במכתבך האנשים הלומדים, והבטיח לי לנדב לשם ש"ס ועוד ספרים, וגם בני הרה"צ שליט"א ישלחו ג"כ ספרים, אקוה שאנכי בעצמי אביא אותם לשם, כי חושש אנכי לרב הפאסט אם אשלח אותם על ידי פאסט".

וצדקתו לבני בניו

כה התעניין רביה"ק הדמשק אליעזר תדיר בתהלוכות החיים שבקלוזי, ואף שלח מעות מיוחדים עבור מתפללי הקלוזי, זאת מלבד מה ששלח עבור שאר יושבי עיה"ק צפת.

אולם לא ארכו ימי השלוה, וכעבור שנתיים בלבד מרכישת הקלוזי נחלה רביה"ק הדמשק אליעזר בחליו האחרון אשר ממנו לא קם, וכפי שכותב הרה"ק רבי ישראל בתחילת החורף של שנת תרנ"ח:

"כבר הודעתך מקבלתי כל שליחותך, אך הנה בכל הצדדים עת ספוד, שהרה"צ משה בן רעכיל [בן הרה"ק רבי אלכסנדר סענדר בן רביה"ק ההיכל הברכה ז"ע] מונח על ערש דוי בחולאים מסוכנים, וקודם שנודעתי מזה כתבתי כמה פעמים מדוע אינו שולח לי איזה סך על הקנין ששלחתי, ולעת עתה אין לדבר מזה כי צריך לרחמים גדולים, וגם הרה"צ שליט"א מכאן היה בכל החג העבר - ואחר החג שבועות ארבע - מסוכן ח"ו, ונכרח היה לשלוח אחר רופאים מלבוב, וכעת הוטב מעט לו, והיה עיכוב שלא שלח".

ואכן, כעבור כחצי שנה בלבד עלה רביה"ק הדמשק אליעזר ז"ע בסערה השמימה, אולם באותה שעה נחלצו בניו הקדושים להמשיך במפעלות קדשו להחזיק את ביהמ"ד בעיר צפת.

וכפי שכותב רביה"ק רבי אברהם מרדכי מקאמארנא - באריסלאב ז"ע במכתבו מיום ה' ויקרא שנת תרע"ד:

"פליאה גדולה, כתבתי לכבודו איזה פעמים בחורף זה למחול לשלוח לי הצעטיל, רשימה מכל האנשים המתפללים כעת בהקלוזי דמר אבא הה"ק זצלה"ה, ולא השגתי תשובה, וגם מה שכתב ששלח לי שמן זית, לא השגתי זאת עד הנה, ואם שברצוני לשלוח להאנשים המעות על יו"ט לחג המצות" וכו', בהמשך הדברים כותב רבינו פירוט על אופן חלוקת המעות לפי הרשימה הישנה, ומסיים בבקשה שיתפללו ויעזירו עבורו במקומות הקדושים והוא מפרט את שמות צאצאיו וזרעו בקודש [בתוך הדברים הוא מציין את בנו הגדול רביה"ק הפרי חיים מקאמארנא ז"ע שהגיע לגיל הגיוס: "חיים יעקב לבה"ג [לבריאות הגוף] להינצל מיד עכו"ם בלי שום מכשול".

אות א

השתלשלות המחשבה דרך הקול עד לדיבור

א. אלה הדברים אשר דיבר משה וגו'. שהמחשבה אינה מושגת רק לאדם שהוא יודע בדעת מה שהוא מחשב, היינו ששם לבו ודעתו על כך שהוא חושב עכשיו, ומחשבה יצא לקול, וממנו לחמשה מוצאות הפה שהוא בחינת דיבור, ונמצא שכאשר האדם רוצה להוציא דיבור מפיו, צריך שיעבור דרך שלוש חלקים אלו - מחשבה קול ודיבור.

ולפעמים נזכר בדברי הבעש"ט ד' חלקים: מחשבה הבל קול דיבור.

וענין זה מיוסד על קבלת מהר"י סרוק בספר לימודי אצילות שהשבירה פירושה שמילוי האותיות נפל לבי"ע, והאות עצמה נשארה באצילות.

ובקבלת מהר"י יש ג' מוחין חב"ד, ועוד ז' תחתונות חג"ת נה"ם, שזהו סדר השתלשלות מאז שהדבר נוצר במחשבה עד שעה שיוצא ומתגלה בפועל.

וכעין זה הוא קבלת מהר"י סרוק שמפרש הכל באותיות, הנה הוא בסדר של מחשבה הבל קול ודיבור.

וזהו 'אלה', רצה לומר א' רומז על המחשבה הנקראת אלוף בינה, ואחר כך ממשיך לשלושה קוים שהם בחינת 'קול' היוצא מהלב ששם הוא מקום המידות הנחלקות לשלושה קוים ימין שמאל ואמצע, וזהו ל' מ'אלה' שיש בו שלושה קוים. ומשם יוצא הקול לחמשה מוצאות הפה, וזהו ה' מ'אלה' ואתי שפיר הא דכתיב 'אלה הדברים אשר דיבר' כלומר, שהדיבורים יוצאים דרך 'אלה' הרומז על שלוש חלקי השתלשלות הדיבור מהמחשבה (חסר כאן): (ליקוטי אמרים דף י"ב ע"ב)

אות ב

יד גשמית קטנה הוצצת בפני העין שלא לראות הקדושה

ב. 'והנכם היום ככוכבי השמים' וגו'. פירש רש"י מהו 'והנכם היום' הנכם משולים כיום קיימים לעולם כחמה וכלבנה וכוכבים, כתיב (משלי ד', י"ח) 'ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום', היינו כי השמש בעצמה מאירה במקומה בשוה בין בתחילת היום ובין באמצע היום, רק המניעה הוא מצידו מחמת הארץ המפסקת בין בני אדם ובין השמש, כי כדור העולם החומרי מעכב את השמש שלא יוכל להאיר על הארץ, על כן אין האור מתפשט כל כך בתחילת היום, רק מקצת מקצת עד שמתפשט על הארץ.

כן הצדיק, הוא בעצמו מאיר תמיד, רק המניעה מחמת המקבלים, והמניעה הוא גם כן מחמת הארץ החומרית המפסקת, היינו העולם הזה, כי בני אדם משוקעים בעולם הזה, ועל כן אינם יכולים לקבל אור הצדיק כי חסר להם מצידם כלים לקבל את האור בהיותם משוקעים בעומק העולם הזה.

וזהו הוא ענין שאמרנו בגמרא (עירובין כ"א א) על

פסוק (זכריה ה', ב') 'מגילה עפה', בד עייפת לה וכו', כך קלפית לה וכו', נמצא כל העולם כולו כזרת אחד משלושת אלפים ומאתים בתורה, נמצא שהתורה גדולה ורחבה, רק שהזרת קטן שהוא העולם הגשמי הזה עומד בפני מאור העינים, ומונע מלראות אור הגדול של התורה.

אף שכל העולם הזה הוא רק זרת קטן נגד התורה, שהוא גדולה מאוד ורחבה מני ים, ולכאורה קשה איך יוכל דבר קטן כזה, להפסיק ולהצוץ בפני דבר גדול כזה, שגדול כמה אלפים פעמים כמותו, כי כל העולם הזה כולו קטן מאוד כנגד התורה שגדולה כנגדו אלפים פעמים. אך התירוץ הוא כמשל המובא, כמו מטבע קטנה אם תחזיק אותה למעלה נגד עיניך, ימנע מלראות הר גדול, אף על פי שההר גדול אלפים פעמים כמו המטבע הקטנה, אך מחמת שהמטבע עומדת ממש סמוך נגד עיניו, על כן הוצצת בפני ראיית העינים, עד שאינו רואה הר הגדול ממנו כמה פעמים.

כמו כן כשגמיע ובא אל העולם הזה, וההומריות והגשמיות עומדות ממש סמוך לעיניו, אזי נשאר שקוע שם בהבלי עולם, ונרמה לו שאין טוב מזה, ונמצא שהעולם הזה הקטן והמועט, מונע אותו מלראות אור גדול ומופלג של התורה, שהוא גדול כמה אלפים פעמים כנ"ל, והוא ממש משל השמש, שהארץ מפסקת מלראות אור גדול של השמש, אף שהשמש גדול כמה פעמים כמו הארץ, והוא כמשל הנ"ל כמוכח:

וזהו 'ואורח צדיקים כאור נוגה', 'כאור נוגה' ממש, כמו השמש שמאירה תמיד, רק שהמניעה מחמת שהארץ מפסקת כנ"ל, אף שהארץ קטנה נגד השמש וכמשל הנ"ל, כן הצדיקים מאירים תמיד, רק שהארץ היינו העולם הזה מפסיק מלראות אור הגדול שלהם, ואף שאורם גדול מאוד, והעולם הזה כולו בכלל הוא קטן ופחות מאוד נגד אורם הגדול, עם כל זה הוא מפסיק, ומונע מלראות אורם כמשל המטבע הנ"ל.

וכל זה מחמת שהעולם עומד בפני עיניו וחוצץ בפניו, עד שאינו רואה אור התורה והצדיקים, הגדול ממנו אלפים פעמים, אבל אם יסלק המפסיק הקטן מנגד עיניו, והיינו שיטה עיניו מן העולם, ולא יסתכל על העולם, רק ירום ראשו ויגביה עיניו, ויסתכל למעלה מן העולם המפסיק וחוצץ בינו לבין הקדושה אזי יזכה לראות אור הגדול והמופלג של התורה והצדיקים, כי באמת אורם גדול אלפים ורבבות פעמים מכל העולם הזה והבלי כנ"ל, רק שעולם הזה עומד לפני עיניו, ואינו מניח אותו כלל להטות עיניו, להסתכל למעלה על אור התורה והצדיקים, כמשל המטבע הקטנה הנ"ל ממש, העומדת בפני העינים, ומפסקת מלראות הר גדול וכו' כנ"ל, אבל בקל יוכל לסלק המטבע מנגד עיניו, ותיכף יראה הר הגדול ממנו.

כמו כן ממש לענין העולם והתורה שבהעברה בעלמא יכול להעביר העולם מנגד עיניו, ואז יזכה לראות אור הגדול של התורה והצדיקים המאירים בכל העולמות כולם באור גדול מאוד, והבן:

וכן שמעתי בשם הבעל שם טוב, שאמר אוי ואבוי, כי העולם מלא מאורות וסודות נפלאים ונוראים, וחדר הקטנה עומדת בפני העינים ומעכבת מלראות אורות גדולים: (ליקוטי מוהר"ן סימן קל"ג) ומובא מהחזוה מלובלין שאמר: איזה פנים היה לנו אילו קצת אדמה היה מכסה לנו את העינים. והכוונה על החומר הגשמי.

אות ג

הבת קול לא נשמע מחמת עכירות החומר

ג. 'והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתי'. דקשה דהוי ליה למימר ה'דבר הקשה תקריבון' וכו' ומאי 'מכם'. ועוד, הוי ליה למימר 'והודעתי', שאודיע לו התשובה, מה 'ושמעתי' שמשמע שהעיקר היא שמיעת השאלה.

ונראה לומר דבא להודיענו ענין הקושיא, שאינו חסרון ידיעה בלבד, אלא יש בו קושי מצד עצמו כי הוא קשה להאמין שיש בת קול היוצא בכל יום ומכריז מן השמים, וכי אפשר לשמוע ענין הכרוזין של מעלה שמכריזין בכל יום לעורר לבבות ישראל בתשובה, כמו שאמרנו חכמינו ז"ל כמה פעמים מענין הכרוזין בש"ס ובזוהר.

ענין זה נזכר כמה פעמים בספרי התולדות' בשם הבעש"ט, ועיין בספר בן פורת יוסף (הקדמה ח ע"ג): ענין הכרוז היוצא מלמעלה שובו בנים שובבים (זוהר נשא דק"ו ע"א שבכל יום יוצא בת קול ומכריז וכו' כדלעיל) וכיוצא דקשה ממה נפשך, אם הוא לתועלת למה לא נשמע וכו', הכרוז הוא ענין המחשבה וכמו שכתב בס' מאורי אור כי כרוז הוא בגימטריא ע"ב קס"א וכו' סוד או"א המחשבה, ולכן אין לך רשע שאינו מהרהר בתשובה מצד שמיעת הכרוז במחשבה, כי למעלה אין אומר ואין דברים (תהלים י"ט) רק במחשבה, ולפעמים הכרוז בפי הקטנים והשוטים מיום שחבר בית המקדש, כמבואר בש"ס פרק קמא דב"ב (ד"ב ע"ב).

לכן אמר 'והדבר אשר יקשה', המניעה הוא 'מכם', ורצה לומר הכרוז נקרא 'דבר' וכו', ואשר יקשה לכם להאמין שלא נשמע הכרוז לבני אדם, משום שאינכם שומעים אותו בפועל, המניעה הוא 'מכם', שעל ידי גסות ועכירות החומר שלכם הם מסך מבריל מלשמוע, כמו שכתוב בזוהר (ויחי רכ"ד א) 'החרשים שמעו' וגו' (ישעיה מ"ב, י"ח). ונמצא שמאמר הכתוב 'את הדבר הקשה' פירושו הכרוזים של מעלה שקשה לאדם להשיגו מצד עכירות חומריות.

וזהו שאמר 'תקריבון אלי', כמו 'ופרעה הקריב' (שמות י"ד, י') והיינו שיתקרב לבחינת משה שנאמר (שם ג', ה') 'של נעליך' שהוא בחינת החומר המתלבש מעל הנשמה כמו נעל על הרגל, ולכן, ואז 'ושמעתי', היינו לשמוע הכרוז של מעלה על ידי בחינת אמצעיות דמשה יכול לשמוע, וזהו שאמר 'ושמעתי': (בן פורת יוסף בהקדמה דף ט' ע"ג)

הרה"ק רבי יעקב יצחק הלוי הורוויץ זי"ע ה"חזוהי מלובלין"

ליקוט מתוך אוצר כתבי קודש של רביה"ק בעל "היכל הברכה" מקאמארנא

קימה בחצות הלילה

מנהג הרב הקדוש מרן מוהר"ר יעקב יצחק מלובלין זללה"ה כשהיה מכין עצמו קודם התפלה בירך על נטילת ידים ואשר יצר ואלקי נשמה, כי היה קם ממש בחצות לילה והיה נוהג אח"כ לישן מעט, ולכן בירך אלקי נשמה קודם התפלה וברכת על נטילת ידים היה סובר דעיקרו לתפלה, אעפ"כ לא היה מברך למנחה וערבית משום המנהג.

(זר זהב סי' ד סק"א)

קם ממטתו קודם חצות כמו חצי שעה

[אמר רבי שמעון, בשעתא דבר נש אקדים בפלגות ליליא, וקם ואשתדל באורייתא עד דנהיר צפרא.] שקם ממטתו קודם חצות כמו חצי שעה, וכך היה מנהג של רבינו הרב הקדוש מורינא ורבינו יעקב יצחק בן מאטיל זללה"ה מלובלין.

(דמשק אליעזר ח"ז דף מג ע"ב)

שינה ביום כדי שיוכל לקום בחצות לילה

לאנשים כערכינו טוב ליישן ביום איזה שעות שיהיה שינתו קלה בלילה, ויעמוד בחצות לילה להלל את קונו ובוראו במחצו ויפה, וכיון שכונתו לשמים עולה נשמתו לצרור החיים גם ביום, וכך נהגו כל רבתי הקדושים מורינא יעקב יצחק מלובלין ז"ל, ומורי אברהם יהושע העשיל ממעזיבוש, ומורי דודי רבינו צבי מזידיטשוב, ומורי רבינו נפתלי מראפטשיץ, וכל תלמידי מרן הריב"ש"ט, וכל שתפסו לו גסות הרוח אינו ישן ביום, שסובר שאין כמותו צדיק בעולם.

(זר זהב סי' רלט סק"א)

תפלה שחרית כוונתיקין

יזהר עצמו בר ישראל בכל כחו ובכל יכולתו לבל יאחר זמן ק"ש ותפלה, אלא דווקא הוי זהיר להתפלל בזמנו, וראשית זמן הטוב בודאי בלי ספק הוא כוונתיקין שמתפללים עם הנץ החמה, כנודע מרז"ל (מס' ברכות דף ט ע"ב) שמשבחים לאלו המתפללים כוונתיקין, וכן שמעתי שגדולי צדיקים קדושי עליונים אפילו עתה סמוך לזמנינו היינו רבינו מרן הבעש"ט זלה"ה, ורבינו יעקב יצחק בן מאטיל זלה"ה מלובלין, וכיוצא בו הרבה גאוני ארץ קדושים, אלא עתה מחמת חולשת כה של בני ישראל שיש להם דחקות פרנסה ועול הגלות של התגברות הקליפות והרשעים אין להם כל כך דעת צלול להתפלל כוונתיקין, כי בכל יום רובו ככולו אין להם כל כך פנאי למוד כל

היום בתורה הקדושה מחמת טעם הנ"ל, לזה אין דעתם ולבם הטהור מתיישב אלא דווקא בבוקר כשקמים ממטתם אז מתחילין לשבח ולזמר בשירות ותשבחות של יוצר בראשית בפסוקי תהלים וכיוצא בהם, ואח"כ הם לומדים קצת בתורה הקדושה כל אחד כפי יכולתו, ואחר שנתיישב דעתם מגשמי הבלי עוה"ז אז מתחילין להיכון להתפלל לפני יוצר בראשית בשברון לבם הטהור, ובעת התפלה לבם הטהור והזך ודעתם הצלול דקדושה משמחים את כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו כנודע למשכיל דקדושה.

(זקן ביתו פ"ב מ"ד אופן ד)

התפשטות הגשמיות בשעת לימוד גמרא

שמעתי בשם רבינו אלקי רבי יעקב יצחק בן מאטיל מלובלין שאמר בפיו הקדוש, שאינו יודע אם הוא מקבל שכר עבור לימוד גמרא, כי הוא היה לומד לשמה באור נפלא בדביקות הבורא, בהתפשטות הגשמיות לגמרי עד שבטל במציאות מאור רוחני שהופיע הקב"ה אליו בשעת לימודו בגמרא.

(זקן ביתו פ"א מ"ג אופן ח)

עצה להינצל מהיצר הרע

שמעתי בשם רבינו איש אלקים רבינו יעקב יצחק בן מאטיל מלובלין, שהיה מתנהג תמיד כשכא לו איזה פניות מיצר הרע, היה משיב לו, המתין לי עד שאקח עצה בדעתי בישוב הדעת שלי אפשר אעשה כמו שאתה רוצה, וידוע הוא למשכיל דקדושה שיצר הרע אינו יכול לסבול שום ישוב הדעת אלא דווקא רוצה לחטוף אותו ברגע אחת הכל כנודע מזה היה מציל עצמו תמיד הרב הקדוש הנ"ל מצד פתיות יצר הרע.

(זקן ביתו פ"ב מ"י אופן ו)

שומע כרוזים של מעלה

יש בעולם העשיה הזה בחינת צדיק שיש לו מדריגות ששומע כרוזים שלמעלה, והוא כמו שהיו כמעט בדורינו רבינו אלקי רבי ר' דובער זלה"ה [המגיד ממעזריטש] ורבינו אלקי רבי ר' אלימלך [מליזענסק] זלה"ה ואחריו רבינו יעקב יצחק בן מאטיל זלה"ה מלובלין וכיוצא בהם. ועל צדיקים הללו כיון רבינו האר"י זלה"ה (בע"ח שער מ"ג ומ"ד פרק י"א כלל ט"ז דף קט"ו ע"ב), ואמר על ידי התפלות והעבודות שעושין הצדיקים בעולם הזה מוסיפין כביכול כח ומתחדשין כח למעלה מידי יום ביומו ומאירין בעולמות עליונים אור לאין קץ וערך בכל יום נוסף על חבירו נשמה לנשמה ועל ידיהם מתיחדים או"א

עש"ו.

(זקן ביתו פ"ב מ"א אופן יח)

סמיכת חכמים

מרן הקדוש [הבעש"ט] הוסמך מאחיה השילוני הנביא, וסמך תלמידו אור מופלא רבינו אדונינו המלך הקדוש רבינו דוב [המגיד ממעזריטש], והוא סמך את תלמידו אור סתום רבינו אלימלך [מליזענסק], ואת תלמידו רבינו יעקב יצחק מלובלין, וגם מרן זה מוהר"ר יעקב יצחק נסמך מהקדוש אלקי רבינו יחיאל מיכל [המגיד מזלאטשוב] תלמיד מרן הריב"ש טוב, ומרן הקדוש מו"ה יעקב יצחק מלובלין סמך את מורי דודי הקדוש רבינו צבי [מזידיטשוב].

וגם כשהייתי בלובלין עם אבי [רביה"ק ר' אלכסנדר סענדר] זצ"ל, ילד בן תשע הייתי, וראיתי פניו כלפידים ובעת שפתח הדלת לומר 'כגוונא', ראיתי אש מלהטות על ראשו ואור נפלא. והייתי שם על חג הפסח, ובליל שני אחר הסדר אמר ברוח קדשו, למי אתה הזרוע, ואמר, לקרוב שלי, ולקחו אותי והעמידני לפניו, ואחר כך החזיר ולא נתן, והחזירו אותי למקומי, ואחר כך אמר, למי אתה לקרוב שלי, והעמידני לפניו והחזיר ולא נתן, ואחר כך אמר בפעם השלישית ברעדה וברתת כדרכו, אתה לקרוב שלי, והעמידני לפניו, והרכין עצמו עלי ונתן את ידיו עלי, והושיט לי הזרוע. והיה זה לפלא בעיני הצדיקים שישבו שם, כי גם זה נתינות הזרוע היה רגיל ליתן לגדולי תלמידיו, להיותן מוסמכין בסמיכה ובכוח מרן הריב"ש טוב, ובאמת זה הענין עמד לי לעזר גדול ונורא בעת רבים רודפי וצרי, שעמדתי על עמדי בחזק רב ובעזר השפעות אלהות.

(הקדמת היכל הברכה)

כל מעשיו ביחודים

העיד הקדוש מורי ורבי מוהר"ר אברהם יהושע העשיל [מאפטא], על מרן הקדוש מוהר"ר יעקב יצחק מלובלין, שמימי לא הגביה אפילו ריסי עיניו, בלתי יחוד שמו.

(הקדמת המשניות)

ע"י מיתוק הגבורות בא עשירות גדול

שמעתי בשם הרב הקדוש איש אלקים רבינו יעקב יצחק בן מאטיל מלובלין, כשנמתקו הגבורות עד שנעשין חסדים ממש, אז בא למטה עשירות גדול, ודפח"ח.

(דמשק אליעזר ח"א דף קטו ע"א)